

SOSYAL BİLİMCİLERİN YAZMA ÇİLESİ (YAZIMIN SOSYAL ORGANİZASYONU KURAMI)*

*WRITING FOR SOCIAL SCIENTISTS: HOW TO START AND
FINISH YOUR TESIS, BOOK, OR ARTICLE*

Fatma Nur ŞENGÜL

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü,

fnyilmaz@aydin.edu.tr Orcid: 0000-0002-2995-943X.

Safiye Hızlı ÖNAL

Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,

safiyeonan@stu.aydin.edu.tr, Orcid: 0000-0002-0581-1369.

**Özgün Adı: Writing for Social Scientists: How to Start and Finish
Your Tesis, Book, or Article**

Heretik Yayınları, 2021, Ankara, 240 s.

Yazar: Howard S. Becker

Chicago doğumlu Amerikalı sosyolog **Howard S. Becker** (1928-), aynı zamanda akademisyen, yazar, caz müzisyeni ve fotoğrafçıdır. Chicago Üniversitesinde öğrenim görmüştür. Chicago Üniversitesi'nden sosyoloji alanında 1949 yılında master, 1951 yılında doktora derecesi almış, 1965-1991 yılları arasında Northwestern Üniversitesi'nde Sosyoloji Profesörlüğü görevini yürütmüştür. 1991 yılından itibaren bu görevini, 1999 yılında emekliliğini alacağı Seattle'daki Washington Üniversitesi'nde sürdürmüştür.

* Geliş Tarihi / Received: 19.09.2022 - Kabul Tarihi / Accepted: 03.10.2022

DOI: 10.17932/IAU.AIT.2015.012/ait_v08i2003

tür. Üniversite deneyiminin yanı sıra, çeşitli araştırma enstitüsü ve merkezlerinde sosyoloji ve müzik başta olmak üzere çeşitli alanlarda araştırmacılık, misafir profesörlük, dernek başkanlığı gibi çeşitli görevlerde bulunmuştur. Çeşitli yayınların editörlüğünü de yapmış olan Becker, Paris 8, Pierre-Mendes (Grenoble), Erasmus (Rotterdam) Üniversiteleri'nden ve École Normal Superiure (Lyon)'den onur derecelerinin sahibidir. **Çeviri: Şerife Geniş**, Adnan Menderes Üniversitesinde sosyoloji bölümünde çalışmaktadır. Çeşitli konularda yazmış olduğu makale, çeviri eser ve kitapları bulunmaktadır.

Kitabın başında farklı tarihlerde yazılmış üç tane takdim yazısı bulunmaktadır. Howard S. Becker bu taktim bölümlerinde, yazarların karşılaştıkları yazım sorunlarının kişisel yetersizlikten kaynaklanmadığı mesajını vermek için bu kitabı yazdığını belirtmektedir. Yazara göre sorun, akademik hayatın örgütlenme biçiminden kaynaklanmaktadır. Kitap on bölüme oluşmaktadır. **İlk bölüm Lisansüstü Öğrenciler İçin Temel İngilizce** (ss.23-51), ikinci bölüm *Persona ve Otorite* (ss.51-69), **üçüncü bölüm Tek Doğru Yol** (ss.69-95), dördüncü bölüm *Kulağına Göre Düzeltme* (ss.95-121), beşinci bölüm *Bir Profesyonel Gibi Yazmayı Öğrenmek* (ss.121-143), altıncı bölüm *Risk* (ss.143-159), yedinci bölüm *Yaptığınız İş Görücüye Çıkarmak* (ss.159-175), sekizinci bölüm *Literatür Karşısında Dehşete Düşmek* (ss.175-191), dokuzuncu bölüm *Bilgisayarla Yazmak* (ss.191-219) ve son bölüm ise *Son Söz kısmıdır*.

Birinci Bölüm Lisansüstü Öğrenciler İçin Temel İngilizce'de, Otuz yıldan fazla bir süredir profesyonel bir sosyolog olarak yazılar kaleme alan yazar, bu konudaki fikirlerini bu bölümde aktarmaktadır. Bu bölümde, niçin yazarken zorlanırsınız, yazmamıza engel olan şeyler nelerdir, yazarken nelere dikkat etmeliyiz gibi konular üzerinde durmakta ve derslerde kendi öğrencileriyle yaşadığı tecrübeleri okuyucu ile paylaşmaktadır. Bu tecrübelerden hareketle yazar, yazı yazacaklara şu önerileri sunmaktadır; yazarken uzun cümlelerden kaçınmalıyız, yalın ve duru cümleler kullanmalıyız, edilgen cümleler yerine etken cümleler tercih etmeliyiz, gereksiz tekrarlardan sakınmalıyız ve mutlaka yazıya başlamadan önce bir taslak çıkarmalıyız **çünkü taslak** işimizi oldukça kolaylaştıracaktır. Son olarak yazımın görücüye çıkarılmasının ve okuyucu tarafından eleştirilmesinin yararlı olacağı görüşünü dile getirmektedir.

İkinci bölüm Personel ve Otorite’de, bir zamanlar öğrencisi olan Rossanna Hertz’den bahsetmekte ve onun tez yazım sürecinden hareketle çıkarımlarda bulunmaktadır. Yazdıklarımız ne kadar zor anlaşılırsa o derece entelektüel olduğumuz düşüncesinin yanlışlığına değinmektedir. Zeki görünmek için havalı bir dille yazma düşüncesinin doğru olmadığını *Persona* kavramı üzerinden genişçe anlatmaktadır. Akademik alanda *personal* olduğu ve personaların otorite oluşturduğunu dile getiren yazar, bu alana giren kişilerin bu personaların otoritesinden dolayı alanda kabul görmek ve diğerlerinden ayrılıp daha zeki daha bilgili görünmek için ‘‘ havalı’’ diye tabir edilen kelimeler ve cümle kurgularını kullanmak zorunda olduklarına dair düşünceler geliştirdiğini belirtmiştir. Ayrıca bu durumun nasıl nesilden nesle aktarıldığı üzerine değinmiştir.

Üçüncü Bölüm Tek Doğru Yol’da yazar, sosyal hayatta bir şeyi söylemenin pek çok etkili yolu olduğu gibi bilimsel çalışmaları da sürdürürken pek çok yol olduğuna değinmektedir. Akademisyenlerin yapacağı şey bu yollardan birini seçmek ve okurlarının anlayacağı tarzda yazı yazabilmektir. Akademisyenlerin yazmaya nasıl başlamalı ve yazıyı ne şekilde organize etmeli sorularına özgün bir çözüm buldukları zaman başarılı *olacaklarından bahseden* yazar, *öğrenciler sıklıkla materyalleri nasıl organize edeceklerini*, bu fikri mi yoksa diğer fikri mi önce kullanmaları gerektiğini bilmediklerinden yakınmakta sorularına değinmekte ve akademisyenlerin yazmaya nasıl başlamalı ve yazıyı ne şekilde organize etmeli sorularına özgün bir çözüm buldukları zaman başarılı olacaklarını dile getirmektedir. Bu *çözümlerin* ilk başlangıçta ilk denemede bulunamayacağını dile getiren yazar, hiç kimse en doğru yolu ilk anda bulamaz *yazar krampları* yaşamamak için bunları bilmeli, ona göre davranmalıyız önerisinde bulunmaktadır. Yazar, genel anlamda bu bölümde, yazılması en kolay olan bölümü yazmakla başlayın; yazdıklarınızı düzene koymak gibi basit temizlik işleri yapın önerisinde bulunmaktadır.

Dördüncü Bölüm Kulağına Göre Düzeltme’de yazar, bir metni düzeltirken nelere dikkat etmeliyiz ve bunun belli kuralları var mıdır *sorularına cevap aramaktadır*. Kurallar gerekli olsa da hiç kimsenin sadece kuralları uygulayarak yaratıcı bir şey ortaya çıkaramayacağına değinmekte ve metin düzeltmenin de bir tür yaratıcılık olduğundan söz etmektedir. Metin üzerinde yapacağımız düzeltmeleri her zaman kurallara göre değil kulağıımıza göre, yani genel kanıları dikkate alarak yapmalıyız *önerisinde*

bulunmaktadır. Yazmadan önce belli bir kural cetveli çıkartmanın yazarın kişiye fayda sağlayacağını dile getiren yazar, yazılanların bu kural cetveline göre tekrar değerlendirilmesinin yazının kalitesi için önemli olduğunu belirtmektedir. Birkaç örnek cümle üzerinden nasıl düzeltme yapılacağını anlatan yazar, *bölümün sonunda beş madde de* bu yaptıklarını sıralamıştır. Bunlar: Etken/edilgenlik ayrımı, daha az kelime, tekrardan kaçınma, yapı ve içeriğin uyumlu olması, okuyucuyu karmaşık ve soyut olandan somuta yönlendirmek şeklinde sıralanmaktadır.

Beşinci Bölüm Bir Profesyonel Gibi Yazmayı Öğrenmek'te, Howard S. Becker bu bölümde otuz yıllık yazma sürecine katkıda bulunan örnekleri anlatmış ardından analitik çıkarımlarda bulunmuştur. Yazara göre kimse bir kere de yazmayı öğrenemez. Bu öğrenme meslek hayatımız boyunca devam eden bir süreçtir ve insan bu süreçte farklı kaynaklardan beslenmelidir. Yazar bu bölümde yazma konusunda kendisini etkileyen kişiler ve başkalarının yazdıkları üzerinde kafa yordığı *editörlük* deneyimlerinden bahsetmektedir. Kendisini başarılı kılan *şeyin önerilere her zaman açık fakat zorlamalara karşı dirençli* olmasından kaynaklandığını söylemektedir. Bu bölümde 1970 yılında uğraşmaya başladığı yazma sürecini fotoğrafçılık üzerinden örneklendirmektedir. Bu örneğe göre; bir fotoğrafçının yapacağı en önemli şey fotoğraf çekmektir. Birkaç tane iyi fotoğraf çektiğiniz ve iyi olanı kötü olandan ayırabildiniz sürece binlerce kötü fotoğraf çekmiş olmanız bir utanç sebebi değildir. Yazı yazmak da bunun gibidir diyen yazar, iyi yazıya ya da iyi bir paragrafa ulaşmak için birçok yazı ve paragraf yazmış olmanız gereklidir önerisinde bulunmaktadır. Yazar'a göre önemli olan iyi olanı kötü olandan ayırt etmiş olma anlayışının kazanılmış olmasıdır.

Altıncı bölüm Risk'te, Howard S.Becker, bu bölümde Florida Üniversitesinde görev yapan sosyolog Pamela Richards'ın yaptığı bir araştırmadan bahsetmektedir. Pamela Richards yazma konusunda sıkıntı çektiğini, nasıl yazılması gerektiğini yazara danışmıştır. Yazar ise *yıllar boyunca pek çok kişiye söylediği tavsiyeleri ona da tekrarlamış ve literatüre veya notlarına bakmadan aklına ne gelirse olduğu gibi yazmasını önermiştir.* Yazar, Pamela Richards'ın mektubunu bu *bölümde aynen yayınlamış ve tavsiyelerde bulunmuştur.* –*Onun şahsında tüm okurlara aslında-* ne olursa olsun bir yerden başlamalı ve yazma üzerine ne kadar çok yazarsak yazmak bizim için o kadar kolaylaşır *önerisini dile getirmiştir.*

Yedinci bölüm Yaptığımız İşi Görücüye Çıkarmak'da yazı yazmakla dünyanın sonunun gelmediğini belirten yazar, yapılan işin görücüye çıkartılmasının önemini vurgulamıştır. Yazar, yazı yazmanın uzun ve meşakkatli bir iş olduğunu ve yazıların ya da icat edilenlerin de görücüye çıkarılmasının zorunluluk hali içerdiğini belirtmiştir. Bir şeyi **görücüye çıkarmanın** ise birkaç **aşamada gerçekleşeceğine** değinmiştir. İlk olarak, yazarlar, kaleme aldıkları çalışmaları **güvendikleri arkadaş ve meslek grubuna yorum ve tavsiyeler için gösterdikleri** zaman ilk kapıdan geçmiş olacaklardır. Sonraki kapılar ise, **hocalar**, tez danışmanları, dergi hakemleri ve onu okuyabilecek olan büyük okur kitesidir. Bunları anlattıktan sonra Becker, kendi yazma serüveninden bahsetmiştir. Kendisinin yaptığı işi bir an önce görücüye **çıkarmak istediğini anlatmış** ve akademik **dün-yayı iki sorunun şekillendirdiğini** de bahsetmiştir. *Birisi bir an önce bitir, diğeri de ihtiyacın olduğu kadar zamanın var. İkisini dengeleyerek yazma sürecini tamamlamamız gerektiğine* değinen yazar, suya girmeden yüzme **öğrenilemeyeceği** gibi yazı yazmadan yazmanın öğrenilemeyeceğini belirtmiştir.

Sekizinci bölüm Literatür Karşısında Dehşete Düşmek'te Howard S. Becker burada iki soru üzerinde yoğunlaşmıştır: *Literatürü etkin bir biçimde nasıl kullanabiliriz ve literatür yolumuzu nasıl tıkar ve bizi yapabileceğimizin en iyisini yapmaktan nasıl alıkoyar?* Literatür taramasını ahşap masa örneği üzerinden ele alan Becker; *“Bir ahşap masa yapmaya çalıştığınız hayal edin. Masanızı tasarladınız ve bazı parçalarını kestiniz. Allah'tan bütün parçaları kendiniz yapmak zorunda değilsiniz. Bazı parçalar herhangi bir kereste deposunda bulabileceğiniz standart büyüklükte ve şekle sahiptir. Örneğin bir metreye iki metre gibi. Bazı parçalarda hali hazırda başkaları tarafından tasarlanmış ve yapılmıştır. Çekmeceler ve ayaklar gibi. Bu parçaların erişilebilir olduğunu bildiğiniz için sizin bütün yapmanız gereken bu parçaları satın almak ve onları hazırladığınız uygun yerlere monte etmektir.”* diyerek literatürü kullanmanın bu duruma benzediğini belirtmiştir. Becker'a göre, iddialarımızın bir kısmını muhtemelen topladığımız yeni veri ya da bilgilere dayandırarak kendiniz geliştirdiniz. Fakat her şeyi kendiniz icat etmek zorunda değilsiniz. Başkaları sizin sorunuz üzerinde hali hazırda çalışmış ve sizin ihtiyacımız olan bazı parçaları üretmiştir. Sizin yapmanız gereken sadece bunları alıp gereken yerlere monte etmektir. Tıpkı bir marangoz gibi iddianızın bir parçasını geliştirirken başka yerde bulacağınızı bildiğiniz parçalar içinde gerek-

li boşlukları bırakırsınız. Ancak bunu eğer bu parçaların varlığından ve işinize yarayacaklarından haberdarsanız yaparsınız. İşte bu da literatürü bilmek için iyi bir sebeptir. Hangi parçaların var olduğunu bilir ve bunları tekrar yapmak için zaman harcamazsınız. Bu noktada literatürün iyi bir yol gösterici olduğuna değinen Becker, ancak literatüre çok takılmamak gerektiğini de dile getirmiştir. **Çünkü** literatüre çok takılmak kişinin sağlığını bozabilmektedir. Bu durumda kendisinin nasıl davrandığından bahseden Becker, egemen ideoloji ayırt etmek, onun ideolojik bileşenlerini bulmak ve soruna daha tarafsız bir bilimsel yaklaşım şekli geliştirmeye çalışmanın esas olduğunu belirtmiştir.

Dokuzuncu bölüm olan Bilgisayarla Yazmak' ta ise daha önce yazılarını daktilo ile yazan yazar, bilgisayarla yazmanın kolaylıklarından bahsetmiştir. Ona göre bilgisayarla yazmak yazarların işlerini kolaylaştırmıştır. Araştırırken zaman noktasında onlara birtakım faydalar sağlamıştır. Becker bu kolaylıkları; *kâğıdın fiziksel sınırlarının ötesine geçeriz, yazdıklarımızı rahat bir şekilde depolarız ve istediğimiz zaman ortaya çıkarabiliriz, çizimler yapabiliriz ve kaynaklara çok rahat ulaşabiliriz şeklinde sıralamıştır. Ancak bu durumunda olumsuz yanlarının olduğunu belirten yazar, kaynaklara çok rahat ulaşılmaktan dolayı çoğu yazar metinleri kaynakları okumadan* direkt alıntılama yapmaktadır ve *eğer bir metinde bütün bir kitaba gönderme yapılıyorsa çalışmayı yapan kişinin kitabı hiç okumadan sadece kaynakça taraması yaptığından ve direkt eklediğinden şüphelenme durumu ortaya çıkabilmektedir. Ama alıntılar belli sayfaları içeriyorsa o zaman tam tersini düşünölmektedir.*

Sonuç kısmında ise 1986'dan Kalma ve Birkaç Sonsöz tarihli iki başlık bulunmaktadır. Yazar bu bölümlerde bu kitabın yazmaya dair sorunlarımızın hepsini çözmeyeceğini ama bu sorunlarımızı nasıl çözebileceğimize dair bize bazı fikirler verebileceğini dile getirmektedir. Bu son iki kısımda kitapta anlattığı şeylerin adeta bir **özetini geçmektedir.**

Sonuç olarak *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi* kitabı, akademik hayatta yazma konusunda sıkıntı yaşayan, yazmayı bir problem olarak görüp bunu bir türlü aşamayan insanlar için yol gösterici olacak niteliktedir. Kitapta anlatılan olaylar ve yaşanmışlık okuyanlara bu konuda tek olmadıklarını düşündürerek onları cesaretlendirecektir. Okurlar herkesin belli dönemlerde bunları yaşadığını, önemli olanın bunu aşmak için çözüm üretmek olduğunu bu kitap vasıtasıyla öğrenebilecektir. Kitap, yazma serüvenini

başlatmak isteyen herkes tarafından mutlaka okunmalı, başta lisansüstü öğrencileri olmak üzere tüm akademik çalışma yapanlara tavsiye edilmektedir.

Kaynakça

Becker, Howard S. (2021). *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi (Yazımın Sosyal Organizasyonu Kuramı)*. Ankara: Heretik Yayınları.